

Yttrande över betänkandet, Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället, SOU 2019:35

Boverkets inställning

Boverket tillstyrker utredningens förslag men har följande synpunkter.

Avsnitt 1.51 förslag till förordning om ändring av förordningen (2016:1367) om statsbidrag till allmänna samlingslokaler

Boverket är positivt till ett förtydligat demokrativillkor och stödjer ändringen i avsnitt 1.51, 5a och 5b §§. Boverket är dock negativt till att formuleringen i 5 § 3 förordningen (2016:1367) har tagits bort från förslag till ändring av förordningen. Boverket anser att det finns en risk för att ett snävt demokrativillkor försvårar bidragsgivningen till allmänna samlingslokaler.

Motivering

Boverket anser att formuleringen i 5 § 3 förordningen (2016:1367) omfattar ett större helhetsbegrepp utav demokratin än de specifikt uppräknade gärningar som utredningen föreslår. Boverkets åsikt är att den tidigare formuleringen bör behållas jämte den föreslagna ändringen av förordningen.

Den föreslagna ändringen i demokrativillkor undantar begreppet ”i sin verksamhet respekterar demokratin idéer, inklusive principerna om jämställdhet mellan könen och förbud mot diskriminering”. Ett uteslutande av formuleringen gör att en granskning av organisationens verksamhet enbart behandlar de gärningar som föreskrivits i paragrafen. Detta medför att övriga demokratiska idéer och principer utesluts från granskning vid bidragsgivning, även om rättigheterna förvisso inte inskränks. Boverkets åsikt är att det riskerar att inskränka vikten av demokratin som ett helhetsbegrepp. Organisationer vars verksamhet motarbetar en enskilds grundläggande fri- och rättigheter utan att på något sätt otillbörligt kränka dessa kan således beviljas bidrag, så tillvida att de varken rättfärdigar, främjar eller uppmanar till kränkningar. Konkret skulle detta innebära att en organisation som förespråkar inskränkt yttrandefrihet eller

dödsstraff kan beviljas bidrag – trots att sådan verksamhet inte är förenligt med demokratins idéer.

Boverket fördelar enligt 1 § förordningen (2016:1367) bidrag till allmänna samlingslokaler. Dessa lokaler ska hållas öppna och tillgängliga för föreningslivets möten, studieverksamhet, etc. Genom tidigare demokrativillkor försäkrades att bidragstagande organisationer inte godtyckligt nekade uthyrning. Organisationerna medgavs även en möjlighet att neka uthyrning med beaktande av att hyrestagarens verksamhet inte var förenlig med demokratins idéer och principer. Boverket ser en risk i att ett snävare demokrativillkor försvårar möjligheten att täcka in dessa situationer. Senast i våras tillämpade Boverket 5 § 3 förordningen (2016:1367) i samband med att en förening godtyckligt nekade en hyresgäst tillträde till lokalen. Föreningen ansågs strida mot demokrativillkoret då den inte kunde påvisa en objektiv grund till att neka hyrestagaren tillträde. Boverket har svårt att se hur den föreslagna lydelsen i avsnitt 1.51, 5a och 5b §§, ska kunna tillämpas på sådana framtida fall.

Boverket vill vidare framföra att den ändring som föreslås, dels genom utredningen, dels av den tillskapade Vägledning för handläggare¹, kommer att innebära ökade handläggningstider och kostnader. Detta eftersom ändringen medför ett högre krav på utredning av organisationen såväl som dess företrädare. Boverket har sedan tidigare granskat dokument som de sökande bifogat, däribland verksamhetsberättelse, stadgar och årsmötesprotokoll samt ekonomisk redovisning. Det förtydligade demokrativillkoret medför en utökad granskning för det fall att organisationen är ny för bidragsgivaren. Boverket fördelar verksamhets- och investeringsbidrag, vilka består utav enskilda satsningar till för myndigheten ofta okända organisationer. Detta innebär i realiteten att enbart de tre riksorganisationerna Våra Gårdar, Folkets Hus och Parker samt Bygdegårdarnas Riksförbund är ständigt återkommande och därmed tidigare kända av Boverket. För övriga sökanden behöver Boverket således alltid genomföra en djupgranskning av såväl bifogade dokument som eventuell information på internet för att handlägga i enlighet med det som föreslås i Vägledning för handläggare. En sådan handläggning kan komma att öka den administrativa bördan.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Jurist Elin Mattsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Peter Fransson, enhetschef Per Lindkvist, rättschef Yvonne Svensson, civilekonom Elisabet Liffler, utredare Emma Fäldt och jurist Paulina Dawody deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Elin Mattsson
jurist

---

¹ SOU 2019:35, Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället, Vägledning för handläggare.